

TEDENSKA SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto IV.

V Ljubljani, dne 13. decembra 1928

50. številka

Ledeniki.

Med bistvene dele visokih gora spadajo tudi ledeniki. Kakor imajo doline reke, tako imajo visoke gore ledenike, ki se počasi, skoraj neopazno pomikajo proti dolinam.

Pri nas, v naših gorah, ima pravi ledenik samo očanec naših planin, mogočni Triglav. Prične se pod vrhom na severo-zapadni strani in se vije proti znani severni «Triglavski steni», ki je zahtevala največ žrtev med našimi prijatelji večno lepih planin. Dolg je kakih 250 m in širok kakih 150 m. V ledeniku, v reki ledu, so na več krajih globoke razpoke, včasih do 10 m, ki postajajo posebno nevarne, kadar ledenik pokrije sneg. Sploh pa je prehod čez ledenike tudi drugače nevaren in to radi gladih. Hribolazci sekajo v ledenik s posebnimi cepini stopinje, da se tako zavarujejo pred nevarnimi padci. Ako hribolazcu na ledeniku spodrsne, mu preti velika nevarnost, da se sploh ne ustavi več. Drči po ledeniku tako dolgo, da se pogrezne v globoko ledenikovo razpoko, ali pa pade čez strmo steno, kamor vodi ledenik. Radi varnejšega prehoda čez ledenik, zabijajo v debelo ledeno plast železne kline, in sicer na več točkah, jih zvežejo z dolginimi vrvmi, katerih se oprijemljejo pri nevarnem prehodu.

Nevarni ledeniki pa so včasih nepopisno lepi. Pomislimo samo na ledene sveče, ki v zimskih dneh visijo z naših streh, kako da so lepe, kadar jih obsije solnce. Sedaj pa si predstavljajmo velikanske količine ledu, na mnogih točkah čiste kakor planinski studenec, kako zažare, kadar jih obsije solnce, ali obije čarobna luč blede mesečine. Zelenkasti led se spreminja v vseh barvah, včasih ga vidimo pestrega kakor mavrica. Da se tako nepopisno lepo spreminja je vzrok tudi to, ker je led ledenika sestavljen iz nebroj iglastih, ledenih kristalov, v katerih se lomi luč in tako povzroča omenjene čarobne barve. Čarobne barve ledenikov privabijo mnogo planincev v višine. Nikdo, ki je le enkrat prisostvoval takemu lepemu prizoru, ne bo nikoli pozabil na veličine ledenika. Nikoli mu ne bo žal truda in potu, ki ga je prebil, ko je hodil in plezal, večkrat po smrtno nevarnih krajih, na pohodu k ledeniku. Žal, da planinec ni tako srečen, da bi večkrat naletel na take prizore. Kaj rado se zgodi, da ledenik pokriva sneg, ali pa megle ovirajo luč božanstva, da ne more pozlatiti svojih prijateljev gorskih velikánov in njihovih krasiteljev, nevarnih ledenikov.

Kakor že omenjeno, je pri nas samo en ledenik, ali še ta je v primeri z ledeniki drugih pokrajev pravi pritlikavec. Čim višje so gore in čim severneje leže, kjer je bolj mraz, tem večji so ledeniki. Ledeniki, ki so nastali v visokih gorah, segajo včasih daleč proti dolinam, v dele, kjer je gora opasana z bujnozelenimi gozdovi.

Velikanske količine ledu so se počasi pomikale proti dolini. V poletnih dneh se čez dan led sicer nekoliko raztopi, čez noč pa že radi mraza, ki ga oddaja ledenik sam, zopet pomrzne.

Nekateri ledeniki so dolgi po 15 km in imajo debelino celih 300 m. Kjer končajo veliki ledeniki, navadno izpod njih izvirajo celi potoki. V ledeniku, posebno na dolnjem koncu, so večkrat velike ledene jame.

Ledeniki pa so bili pred davnimi leti mnogo številnejši kakor dandanes. Posebno v davni ledeni dobi so krih velik del sveta ledeniki, o katerih najdemo še danes sledi in ne morda ledu, pač pa tvorbe,

to je razno nakopičeno kamenje, ki je v teku tisoč let se pomikalo z višin v doline.

Največ ledenikov je danes v severnih krajih, kakor tudi po vseh visokih gorah. Najdemo jih na vseh delih sveta. Ogromni ledeniki, neprelazni so v mogočnem gorovju Himalaje. Baš ledeniki so navadno največje ovire v gorovju, ki človeku zabranjuje dostop na visoke vrhove.

Mnogo planincev je že našlo v večnem ledu ledenikov svoj mrzli grob, ali vendar se človek ne pusti od njih odvrniti. Večkrat je prisiljen jih prekoračiti, navadno pa izvabijo hribolazce v ledenike, kakor že omenjeno, njih prirodni čari, ki ostanejo nepozabni tistim, ki so jih imeli priliko občudovati. Kaj rado pa se dogodi, da hribolazci ležejo v kraje o katerih jim je znano, da so zelo nevarni, ali hočejo se postaviti, da so jih obiskali, odnosno preplezali in se pri taki priliko srečajo z belo ženo smrtjo.

Ledenike pa obiskujejo kaj radi tudi znanstveniki in sicer radi različnih raziskovanj.

Še dandanes ni prav jasno kako se širijo in kako nastajajo. Najbolj pa zanima znanstvenike premikanje ledenikov, ki so se v davnih časih hitreje gibali kakor v sedanji dobi. To sklepajo po velikih skalah, ki jih najdejo močno oglašene ob ledenikih in v krajih, kjer so bili ledeniki v davnih časih. K premikanju pa pomaga gotovo tudi voda, nastala od raztopljenega ledu.

Zopet drugi se zanimajo za vsebino materiala, ki so ga ledeniki povlekli s seboj. Poleg kamenja najdejo tudi ostanke okostja raznih živali, ki so živele v davnih časih v naših krajih. V večnem ledu so ostali dobro ohranjeni, pač kakor v kakih velikih ledenicah.

Tako vidimo, koliko zanimivega nam nudijo ogromne ledene gorske reke, včasih pravi ledeni veletoki, ledeniki.

Kamor koli na svetu pogledamo, najdemo stvari, ki jih človeški um raziskuje in razmišlja, ali nikdar vsega ne bo doumel, kljub veliki iznajdljivosti.

Z vsakim nadaljnjim odkritjem, se mu odpre tisoči in tisoč novih še bolj zapletenih vprašanj, ki ga vzpodbujajo k novemu delu.

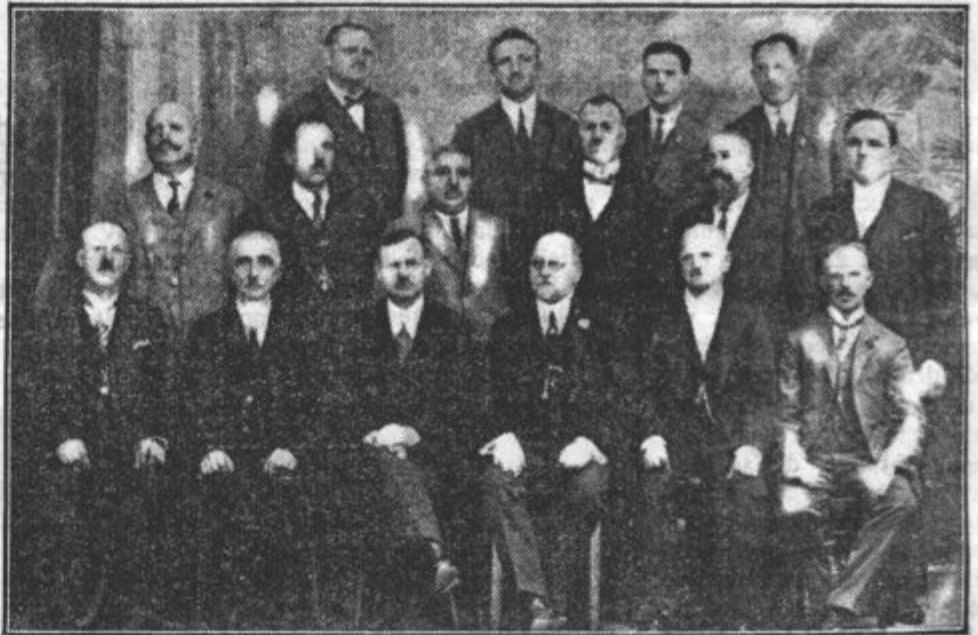

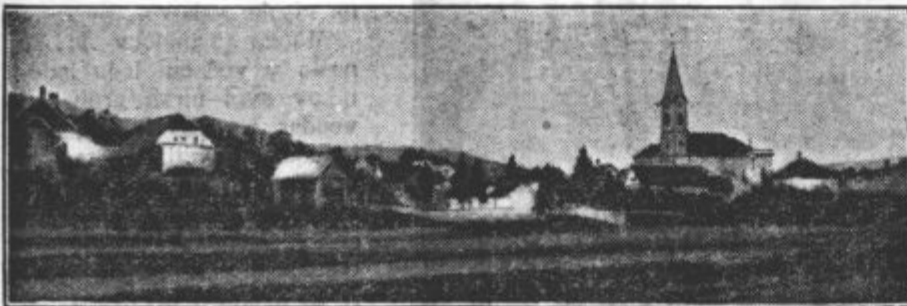
Te dni je priredil v Ljubljani krasen koncert zbor moravskih učiteljev. Prav tako kakor naša Glasbena Matica slovi omenjeni zbor po vsem svetu, kjer prednaša svojo lepo pesem.

Dr. Ivan Regen, rojen na Trati pri Poljanah, svetovno znani prirodoslovec, ki službuje v tujini, je te dni praznoval 60letnico svojega rojstva.

Člani bolniške blagajne samostojnih mojstrov v Ljubljani s svojim velezaslužnim predsednikom Aleksandrom Gjudom, ki so te dni praznovali štiridesetletni jubilej njenega obstanka.

Vrhnika rojstni kraj našega največjega pisatelja Ivana Cankarja, ki je umrl pred desetimi leti.

V sredini: Hiša, kjer so usodile sojenice trnjevo pot Ivanu Cankarju.

Ljubica Likarjeva, ki jo je v pretečen pomladi ustrelil njen fant Zdravko Deleja in se na to, hoče izvršiti samomor težko ranil.

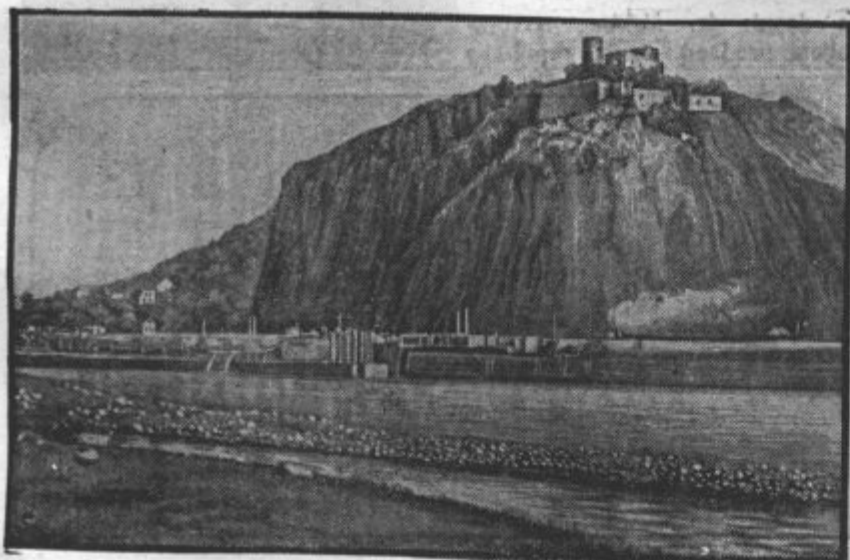
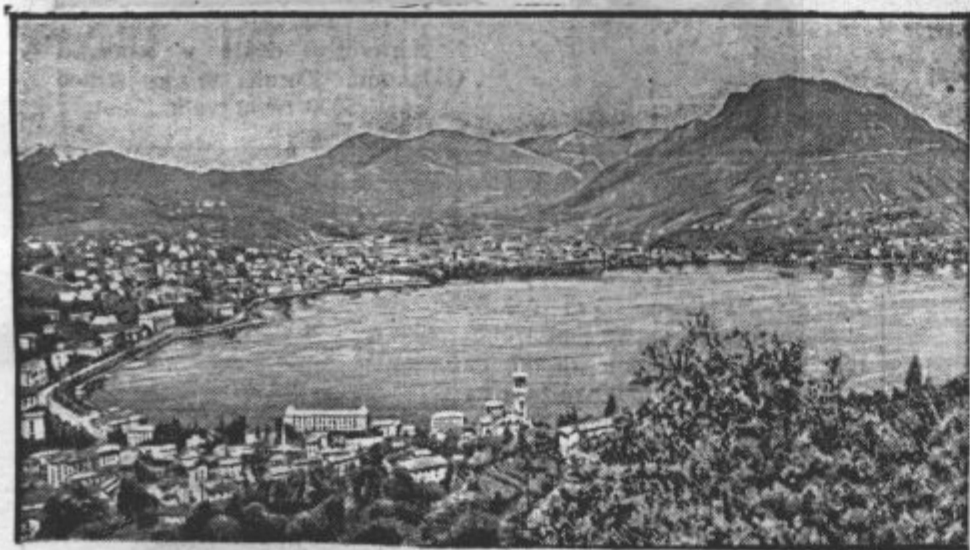
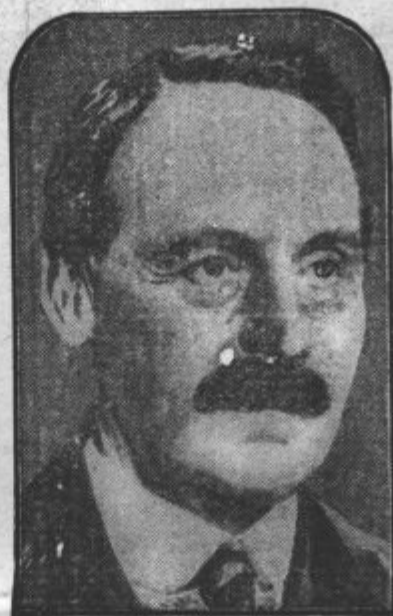
Pokojni prijubijem vođa slovenskih rudarjev A. Zupančič v družbi prijatelja Perca.

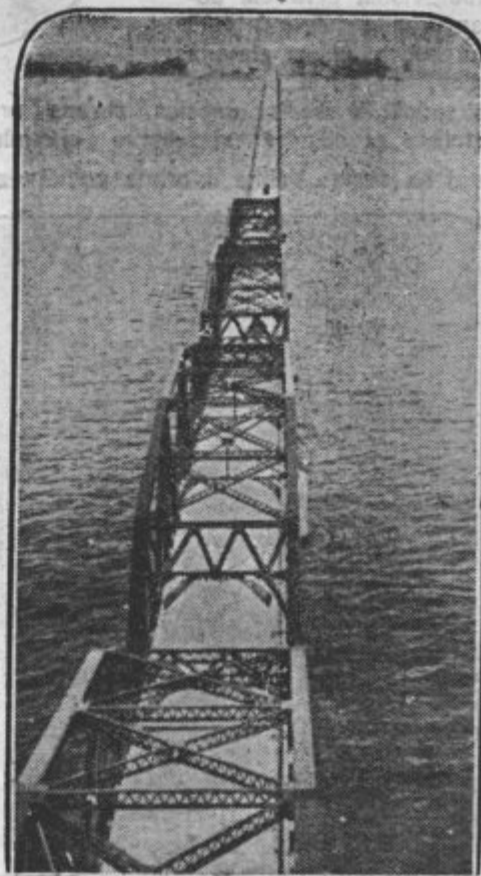
Zdravko Deleja se je te dni zaradi omenjenega zločina zagovarjal pred ljubljansko poroto, ki ga je pa oprostila.

Na desni zgoraj: angleški kralj Juri V., ki je nevarno bolan in pričakujejo njegovo zadnjo uro. Na levi zgoraj: člani angleškega regentskega sosveta; od zgoraj dol: kraljica Mari, Walleški princ prestolonaslednik, vojvoda Jorški, nadškof kanterburški, lord kancelar Hallsham in ministrski predsednik Baldwin. V sredini desno: telesni zdravnik angleškega kralja lord Dawson Penn. Zgoraj vidimo, kako se menja straža pred angleškim dvorom.

Na levi zgoraj: Mesto Lugano v Švici, prizorišče novega zasedanja Sveta Društva narodov.

Najdaljši most na svetu, ki je bil pred kratkim zgrajen v Zedinjenih državah. Dolg je 9 km. Veže Mariland s polotokom Virginijo. Stal je 7 milijonov dolarjev.

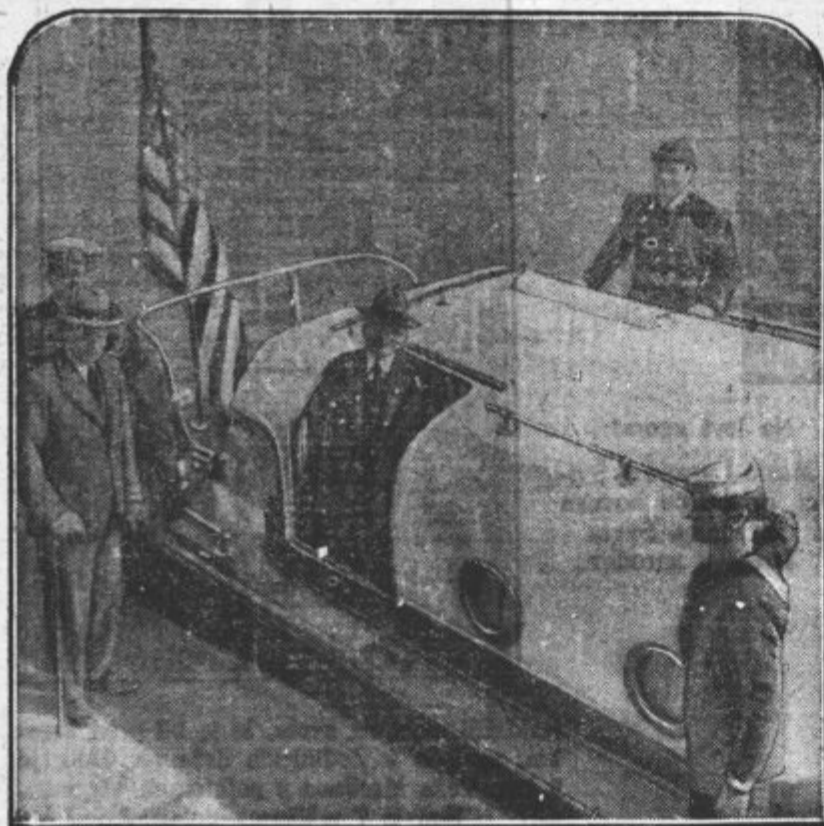
Na levi največji jez na Češkem. Gradijo ga pod razvalinami slovitiga gradu Schrekenstein na reki Labl. Jez bo dvignil vodno stanje nad 5 m in tako omogočil plovbo velikih ladij.

Velikanske goljufije francoskega denarnega zavoda. Ljudje orožani za kakih 600 milijonov frankov. Nasedli so tudi visoki cerkveni dostojanstveniki. Zgoraj vodi civilni policaj enega glavnih krivcev, na desni preiskovalni sodnik, v sredini množica, zbrana pred preiskavo, spodaj voditeljica zavoda v spremstvu civilnih policajev. Zgoraj na desni: Velika dvorana goljufivega francoskega podjetja.

Najzdravejše dekle v ameriški Oklahomi. Zbrahi so jo izmed 5000 tekmovalk.

Novi predsednik Zedinjenih držav Hoover pri vstopu na motorni šolin, ki ga je popeljal na oklopnico, s katero je odpotoval v Južno Ameriko.

Na desni: Slavnostne prireditve med kronanjem japonskega cesarja.

Zgoraj: Na Francoskem čakajo štiri nesrečnice na strašni trenutek, ko bodo izročene rablju, da zagospoduje nad njihovim življenjem. Prva od zgoraj je Slovenka Pepca Kureševa, druga M. Aaa David, ki je zadavila neko deklico, tretja Blanka Vabr radi umora svojega pastorka in Julka Bruce pa radi umora moža.

Na desni: dr. Miklas, novoizvoljeni predsed. avstr. republike 1762

